

Razvojna konferenca Kohezijske regije Vzhodna Slovenija

Viteška dvorana Gradu Slovenska Bistrica, Grajska ulica 11, 2310 Slovenska Bistrica

12. 9. 2019 od 9:00 do 13:00 ure

POROČILO

1. O poteku dogodka

Namen dogodka je bilo posvetovanje o strateških izhodiščih za oblikovanje strateških ciljev in razvojnih ukrepov KRVS po tematskih področjih. Na posvetu je sodelovalo preko 90 udeležencev iz 8 razvojnih regij KRVS, županov, predstavnikov RRA ter lokalnih in območnih razvojnih agencij, izobraževalnih in raziskovalnih institucij, predstavnikov gospodarstva in civilne družbe.

Povzetek programa:

a. Uvodni del

- Uvodoma je prisotne pozdravil **dr. Ivan Žagar, predsednik razvojnega sveta KRVS** in izpostavil pomembnost dogodka ter zbranim zaželel uspešno delo
- **ga. Sanja Ajanović Hovnik, namestnico direktorja, Služba Vlade RS za kohezijsko politiko in razvoj** je predstavila kohezijsko politiko po 2020 in predstavila proces programiranja v Sloveniji; izpostavila je zmanjšanje sredstev in potrebo po večjem tematskem osredotočanju, celovitem obravnavanju izzivov (ne sektorskem), postavljanju prioritet znotraj tematskih področij in potrebni po sodelovanju na vseh ravneh;
- **Julija Marošek, moderatorka**, je povzela vsebine strateških izhodišč, ki so jih pripravili predstavniki RRA in sekretariata KRVS.

b. Delavnica

- V nadaljevanju so se udeleženci razdelili na skupine po tematskih ciljeh in obravnavali strateška izhodišča, ki so jih predhodno prejeli skupaj z vabilom na delavnico. Dve omiziji sta obravnavali Cilj 1, po eno omizije pa Cilj2, Cilj3 in Cilj 4. Cilj 5 je bil razdeljen na dve večji podpodročji - CLLD in urbani razvoj (CTN)
- Usmerjevalci omizij:
 - Cilj 1: Tjaša Kump Murn, Janez Povh (2 skupini)
 - Cilj 2: Boris Keuc, Boštjan Grabner
 - Cilj 3: Uroš Rozman
 - Cilj 4: Jana Nadoh Bergač, Tjaša Polc
 - Cilj 5: Nataša Šerbec, Monika Kribiš Rojs (CTN, CLLD)
- Vprašanja za razpravo:
 - PREVERITEV /DOPOLNITEV SWOT analize za posamezen cilj
 - KLJUČNI IZZIVI KRSV na tematskem področju? Specifike razvojnih regij?
 - KAKŠNE SPREMEMBE ŽELIMO NA TEMATSKEM PODROČJU? KAKO to doseči? Specifike razvojnih regij?

c. Plearno poročanje in zaključek delavnice

d. Pogostitev

2. Povzetki razprave z dopolnitvami strateških izhodišč

(Opomba: povzeto po izdelanih plakatih in dopolnitev usmerjevalcev skupin; za Cilj 1 in Cilj 2 predlagani popravki obstoječih besedil)

CILJ 1 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS – skupina 1 (področje gospodarstvo, RR in inovacije)		
Dopolnitve SWOT	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alinejo <i>Visoko usposobljena delovna sila</i> preoblikovati v <i>Soliden delež visoko izobraženih ljudi</i> <p>Dodati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Močna velika izvozno usmerjena podjetja <p>Slabosti:</p> <p>Dodati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dnevne migracije visoko kvalificirane delovne sile v sosednje regije in sosednje države <p>Priložnosti:</p> <p>/</p> <p>Nevarnosti:</p> <p><i>Izveti iz »Nevarnosti« in dodati med »Slabosti«:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Odliv kvalificiranega kadra - Centralizacija Slovenije (zanje, storitve in viri financiranja, kadri in službe v razvitejših delih Slovenije) - Premalo vlaganj v infrastrukturo (promet, komunikacije, širokopasovne povezave, vodovod) 	<p>obstoječe stanje izkazuje, da je neskladje na trgu dela med potrebami gospodarstva in razpoložljivim kvalificiranim kadrom. V prihodnosti se bodo potrebovale nove kompetence, zato je nujna dolgoročna napoved potreb gospodarstva in širše družbene sfere glede potrebnih kompetenc in znanja / izobraževanja.</p> <p>Potrebna je sprememba paradigme kohezijske politike, in sicer je ključno, da se omogoči krepitev razvojnih centrov, ki bodo podpora velikim podjetjem, v lokalnih okoljih oz. skupnostih – umeščenost razvojno raziskovalnega potenciala v lokalnih skupnostih. Univerza izvaja temeljne raziskave, medtem ko je potreba, da se razvijajo aplikativni razvojni projekti, ki izhajajo iz potreb gospodarstva, na inštitutih. Potrebno je identificirati razvojne potencialne v regiji, to je v lokalnih okoljih in jih razvijati na enoten način – potrebna je sprememba paradigme, in sicer ukrepi morajo biti oblikovani tako, da naslavlja potrebe vzhodne kohezijske regije.</p> <p>Potrebno je umeščanje razvojno raziskovalne dejavnosti in infrastrukture (objekti in oprema) v druge regije (decentralizacija) in s tem bo omogočeno, da bo visoko kvalificirana delovna sila ostajala v tej regiji.</p> <p>Ključne točke za razvojni preboj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvojni centri, ki bodo s svojimi aplikativnimi projekti podpora velikim 	<p>Dopolnitev usmeritev ukrepanja (str. 31)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagotovitev podpornega okolja za prenos najnovejših tehnologij iz znanstvenih in tujih okolij v slovenska podjetja in javni sektor - strateško in usmerjanje spodbujanje novih investicij domačega in tujega kapitala, - zagotovitev podpornega okolja za privabljanje investitorjev <p>Krepitev raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti:</p> <p><i>Zbrisati (že zajeto v predhodnih alinejah):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj novih oblik podpore za raziskovalno dejavnost v MSP, - podpore za raziskovalno dejavnost ter aplikativne projekte, <p><i>Dopolniti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - javna vlaganja v raziskovalno infrastrukturo KRVS in spodbujanje uporabe te infrastrukture za podjetja iz KRVS pod ugodnimi pogoji - spodbujanje nastajanja novih razvojno - raziskovalnih centrov/inštitutov/centrov odličnosti v KRVS, ki bodo tesno povezani z gospodarstvom v KRVS, in vlaganja v osnovna sredstva ter v programe teh centrov <p>Izkoriščanje prednosti digitalizacije</p> <p><i>Dopolniti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora projektom povezovanja občin KRVS v pametne občine/regije, ki bodo vključevali - oblikovanje sodelovalnih platform za neposredno komunikacijo in dostop do trga ter skupnosti,

	<p>podjetjem (krepitev potenciala razvojnih centrov)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spodbude razvojnim potencialom v lokalnih okoljih (sistemsko urejen in enoten način finančnih in nefinančnih podpor) - Sistemske podpore razvojnim projektom podjetij. 	<ul style="list-style-type: none"> - optimizacijo poslovnih tokov in procesov z uporabo novih in omogočitvenih tehnologij (IoT, umetna inteligenca, blockchain); - podpora uvajanju avtomatizacije in robotizacije v podjetja s hkratnim povečevanjem znanja in kompetenc zaposlenih na področju digitalnih tehnologij, z namenom izboljševanja konkurenčnosti gospodarstva, <p><i>Dodati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - spodbujanje ustanavljanja centrov za ključne omogočitvene tehnologije (IoT, umetna inteligenca, blockchain) <p>Razvijanje znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo</p> <p><i>Dodati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - krepitev kompetenc zaposlenih v javnem sektorju za možen prehod iz javnega v zasebni sektor, <p><i>Dopolniti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - krepitev kompetenc ljudi z učinkovito implementacijo odprtih inovacijskih metod v podjetjih in oblikovanjem sodelujočih poslovnih modelov za optimizacijo in vitko poslovanje
--	--	--

CILJ 1 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS (področje kmetijstvo, turizem)

Dopolnitve SWOT	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - velik potencial ljudi, ki znajo obdelovati zemljo (poleg velikih kmetijskih površin) - prevladujejo zemljišča brez intenzivne predelave - veliko krajinskih parkov, velik delež gozda - visoka tehnična kultura podjetij - konkurenčna delovna sila <p>Slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ni povezane/zaokrožene in specializirane turistične ponudbe in produktov 	<ul style="list-style-type: none"> - Regionalno načrtovanje poslovnih con in trajnih kmetijskih zemljišč, ki vključuje gospodarski razvoj in potrebe okolja (z roko v roki) - prenos znanja iz raziskovalne sfere v 'realni' podjetniški sektor - zaježitev bega možganov in ustvarjanje novih delovnih mest - večja vključenost žensk v dejavnosti (gospodarske) na podeželju in v turizmu - komunalno opremljanje poslovnih con 	<p>KREPITEV RASTI IN KONKURENČNOSTI MSP</p> <ul style="list-style-type: none"> - strateško spodbujanje in usmerjanje investicij - zagotavljanje podpornega okolja za spodbujanje in privabljanje investicij - zagotavljanje podpornega okolja za prenos pametnih tehnologij iz RR v realno sfero - vzpostavitev upravljanja z OIC - vzpostavitev centra za aplikativno umetno inteligenco <p>TRAJNOSTNI RAZVOJ TURIZMA</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlaganje v osnovno turistično infrastrukturo

<ul style="list-style-type: none"> - ni zaposlitvenih možnosti glede na strukturo delovne sile - delovne migracije v tujino - odstonost strategij za zagotavljanje ustreznih delovnih mest - nezmožnost povezovanja podjetij, predvsem pri vstopu na tuje trge - zastarel proizvodni park - manjko digitalnih kompetenc podjetij/zaposlenih - premalo prenosa znanja/investicij v umetno inteligenco in digitalizacijo podjetij in aplikacij (področje society 5.0) - slabša prepoznavnost države in turističnih destinacij v Vzhodni Sloveniji - ni upravljalcev obrtnih in industrijski con OIC (kot celote v okviru KRVS) - odsotnost industrijsko razvojnih centrov <p>Priložnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pridelava biohrane, sonaravna pridelava - dodatne zaposlitve na področju kmetijstva in turizma - razvoj butičnega turizma/produktov - povezovanje (boljše) turističnih produktov - digitalizacija /umetna inteligenca - Society 5.0 (postati vodilni na področju digitalizacije MSP) - nadgradnja in digitalizacija obstoječih turističnih produktov - upravljanje OIC <p>Nevarnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - delovne migracije v tujino, izselitev - nadaljevanje bega možganov, odliv kvalificiranega kadra - nezadostne investicije v digitalizacijo podjetij - razkorak med raziskovalnimi institucijami in podjetji 	<ul style="list-style-type: none"> - doseganje večje prepoznavnosti turističnih destinacij/produktov - vzpostavitev prehranske varnosti <ul style="list-style-type: none"> - Umetna inteligenca <ul style="list-style-type: none"> - Določiti osnovno smer turizma (butični – kaj?, trajnostni in ne masovni turizem) 	<ul style="list-style-type: none"> - usposabljanje in privabljanje kadrov v turistično dejavnost - vzpostavitev finančnih mehanizmov za sobodajalce (predvsem za fizične osebe) - spodbujanje razvoja turističnih produktov – aktivnega in doživljajskega turizma - spodbujanje razvoja kulturnega in industrijskega turizma oz. produktov <p>RAZVOJ KMETIJ, LOKALNE SAMOOSKRBE IN VITALNEGA PODEŽELJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - prenos znanja iz univerz/inštitutov v prakso - prostorsko (trajnostno) načrtovanje in ohranitev in razvoj najbolj kakovostnih kmetijskih zemljišč - zagotavljanje prehranske varnosti (preživetje v primeru motene oskrbe), ohranjanje visokogorskih kmetij - krepiti dobre kmetijske prakse
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - izguba najboljših kmetijskih zemljišč - opuščanje kmetovanja na območjih z omejenimi dejavniki - odsotnost regionalnega prostorskega načrtovanja - slabšanje kakovosti zemljišč 		
CILJ 2 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS		
<p>Dopolnitve SWOT</p> <p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SRIP krožno gospodarstvo - Razpršenost različnih potencialnih virov <p>Slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vodni viri, površinske vode, tla in podtalnica so na nekaterih lokacijah še vedno onesnaženi, neustrezna podpora vzdrževanju vodotokov, zastarelost in pomanjkanje infrastrukture (pitna voda) - Ukinjanje premogovnih regij - Slabo upravljanje z naravnimi viri - Neučinkovit nadzor in izvajanje sektorske zakonodaje - Nizka snovna učinkovitost - Nepokritost aglomeracij in razpršenih območij z sistemi odvajanja in čiščenja odpadne vode - Pomanjkanje spodbud za individualne rešitve čiščenja odpadnih vod (MČN, greznice..) - Nepovezanost sektorskih politik <p>Črta se: slabo upravljanje zavarovanih območij</p> <p>Priložnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečanje energetske učinkovitosti - zmanjšati količino proizvedenih odpadkov ter povečati delež predelanih odpadkov ter termična obdelava za pridobivanje toplote - uvedba centrov Uvajanje sistemov ponovne uporabe 	<p>Ključni izzivi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izboljšanje vodooskrbe, odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter upravljanja z odpadki - Regionalni razvoj – regionalno prostorsko načrtovanje - Regionalni razvoj – Celostne teritorialne naložbe (CTN) in CLLD - Funkcionalno degradirana območja (FDO) - Izgradnja poslovno industrijskih con v saniranih FDO - Območja Natura 2000 in ostala zavarovana območja - ohranjanje poseljenosti krajine in krepitev konkurenčnosti majhnih kmetij (dopolnilne dejavnosti na kmetijah). - povečanje lokalne samooskrbe, pridelava in predelava zdrave hrane ter pametna raba virov v kmetijstvu. - prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu. - učinkovito upravljanjem gozdov. - izraba lesne biomase in vzpostavitev oz. okrepitev gozdno-lesne verige v regiji. - Podnebne spremembe, upravljanje tveganj (poplave, suše, toča) in prilagajanje nanje - Izkoriščanje potenciala obnovljivih virov energije - Energetska sanacija stavb - Emisij PM 10 delcev ter toplogredni plini 	<p>Predlagani ukrepi (že vnešeni popravki besedila iz strateških podlag, rdeče označeno se črta)</p> <p>Večja energetska učinkovitost</p> <ul style="list-style-type: none"> - energetske prenove in novogradnja skoraj ničenergijskih stavb v javnem in zasebnem sektorju, - trajnostna gradnja in sanacija z uporabo naravnih materialov v javnem in zasebnem sektorju, - spremljanje energetskega knjigovodstva v javnih stavbah, - ozaveščanje o pristopih, ki povišajo učinkovitost rabe energije v vsakdanjem življenju in demonstracijski projekti, - izdelava programov lokalne energijske samooskrbe, - energetska prenova javne razsvetljave, zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja, in izboljšanje energetske učinkovitosti, - ozaveščanje in dostopnost do finančnih virov ranljivih skupin za zmanjšanje energetske revščine. <p>Spodbujanje rabe energije iz obnovljivih virov</p> <ul style="list-style-type: none"> - ozaveščanje in spodbujanje prehoda na OVE (vsi tipi), - podpora investicijam, ki predvidevajo koriščenje OVE, - podpora in spodbujanje vlaganj v daljinske sisteme (ogrevanja in hlajenje), - podpora investicijam v raziskave za izkoriščanje OVE geotermalne energije, - vzpostavitev pametne javne razsvetljave (sistem daljinskega spremljanja), - spodbujanje in podpora proizvodnji in distribuciji energije iz OVE,

<ul style="list-style-type: none"> - Iskanje novih vsebin za prazne industrijske objekte in lokacije, sanacija in revitalizacija FDO - Zmanjšanje porabe energije na enoto proizvoda - Raba lesa in njegovih produktov <p>Nevarnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Administrativne težave ter visoki stroški pri učinkoviti sanaciji stanovanj stavb v katere želimo vključiti OVE - Podnebne spremembe ter posledično vedno bolj pogoste naravne nesreče, ki onemogočajo preskrbo z vodo in elektriko - Velike možnosti onesnaženja podtalnice in tekoče vode zaradi točkovnih in razpršenih virov onesnaženja ter izguba virov pitne vode - Prevelika odvisnost od uvoženih fosilnih goriv - Podnebne spremembe ogrožajo obstoj nekaterih habitatov ter vrst - Problem uveljavljanja CO2 kuponov (kompenzacija z gozdnimi površinami) – zmanjšana gospodarska raba - Nenadzorovana širitev tujerodnih (invazivnih) vrst 	<ul style="list-style-type: none"> - Celovita preobrazba premogovnih regij - Razvoj in krepitev RR infrastrukture za spodbujanje tehnološkega razvoja za prehod v nizko ogljično družbo - Snovna učinkovitost gospodarstva - Učinkovita in trajnostna raba naravnih virov - Osveščenost prebivalstva o pomenu in varstvu okolja 	<ul style="list-style-type: none"> - spodbujanje uporabe OVE v javni in zasebni infrastrukturi. <p>Razvoj pametnih energetskih sistemov in omrežij ter hrambe energije na lokalni ravni</p> <ul style="list-style-type: none"> - spodbujanje nastajanja lokalnih energetskih skupnosti, - spodbujanje tehnologij za razvoj pametnih energetskih sistemov, - spodbujanje in razvoj čistejših virov energije, - spodbujanje izgradnje večjih sistemov za ogrevanje na podlagi čistejših virov energije ali alternativnih goriv. <p>Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanje tveganj in krepitev odpornosti na nesreče</p> <ul style="list-style-type: none"> - osveščanje o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb, - priprava dokumentacije in gradnja zelene infrastrukture, ki bi pomagala omiliti posledice podnebnih sprememb, - priprava dokumentacije in investicije v zagotavljanje poplavne varnosti, - priprava načrtov tveganja in vlaganje v posodobitev sistemov za merjenje in obveščanje, - zagotoviti zmanjšanje vpliva podnebnih sprememb na kmetijsko pridelavo (protitočna zaščita, namakanje, uvajanje novih kmetijskih tehnik), - vlaganje v okrepitev odpornosti lokalnih skupnosti in ciljnih skupin o pravilnem ukrepanju ob s podnebjem nastalih tveganjih, - povečanje odpornosti gozdnih ekosistemov, - zagotavljanje rezervnih vodnih virov za intervencije v primerih naravnih nesreč, - vlaganje v pokablitev SN daljnovodnih sistemov, da zagotovimo zanesljivejšo oskrbo z električno energijo tudi v primerih naravnih nesreč (žled, vetrolom, požar),
---	--	--

		<p>Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri</p> <ul style="list-style-type: none"> - sanacija obstoječih in izgradnja novih vodovodnih sistemov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo, vključno z manjšimi sistemi za oskrbo do 10.000 prebivalcev, zmanjšanje vodnih izgub, uvedba novih tehnologij za optimizacijo porabe vodnih virov (vključno s senzoriko in pametnimi merilnimi napravami ter trajnimi zapisi – sledljivimi evidencami porabe), - izgradnja in obnova infrastrukture za čiščenje komunalnih odpadnih vod in priključitev dodatnih uporabnikov na to infrastrukturo (kanalizacija, ČN, MČN in individualne rešitve izven aglomeracij), posebej za manjše aglomeracije med 50 in pod 2000 PE, - z uporabo kmetijskih praks, ki ne ogrožajo vodnih virov, povečati zanesljivost oskrbe z neoporečno vodo (večji monitoring), - vzpostavitev ekoremediacijskih zelenih metodologij za čiščenje odpadne vode, - ozaveščanje o trajnostnem upravljanju z vodo (omejen naravni vir), - izvajanje investicij za izboljšanje kakovosti vode naravnih vodotokov in podtalnice, - izgradnja novih objektov in obnova malih vodnih virov za črpanje neoporečnih vodnih virov, - zagotoviti usklajenost glede rabe prostora na območjih vodnih virov in zagotoviti take rešitve (ustrezni vodovarstveni režimi), - renaturacija in revitalizacija vodotokov, travišč, mokrišč in ostalih habitatov, - izgradnja infrastrukture za učinkovito odvajanje in zbiranje meteorne vode v povezavi z možnostjo namakanja <p>Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - ozaveščanje o pravilnem ločevanju odpadkov na izvoru za različne ciljne skupine (gospodinjstva, javni sektor, gospodarstvo), spodbujanje kreativnih rešitev na
--	--	---

		<p>področju načrtovanja celotnega procesa ravnanja z viri (design thinking),</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev centrov ponovne uporabe, - nadgradnja dodatnih kapacitet v centrih za zbiranje in obdelavo odpadkov, - nadgradnja centrov ravnanja z odpadki, - optimizacija logističnih procesov zbiranja odpadkov z uporabo senzorjev za polnost ekoloških otokov, - ozaveščati javnosti glede pravilnega ravnanja z nevarnimi odpadki, - sanacija črnih odlagališč, - aktivnosti ozaveščanja in spodbujanja recikliranja, ponovne uporabe reciklatov in uporabe biomaterialov (prikaz primera dobrih praks), - preprečevanje nastajanja odpadkov na izvoru in obvladovanje tokov odpadkov, - spodbujanje podjetij, ki s procesi okoljsko ne obremenjujejo okolja (okoljski certifikat), - investicija v izgradnjo energetske izrabe odpadkov, - ukrepi za spodbujanje rabe sekundarnih surovin, - davčne spodbude, subvencije, svetovanje za razvoj novih tehnologij <p>Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaščita in izboljšanje biotske raznovrstnosti, - prenos dobrih praks na temo razvojnih možnosti, ki jih nudijo varovana območja narave in zelena infrastruktura, - obnova, zaščita in trajnostna uporaba območij Natura 2000, - vzpostavitev upravljanja območij Natura 2000, - povečanje vlaganja (tudi odkupi zemljišč) v zagotovitev zelene infrastrukture, - izobraževanje kadrov za izvajanje celovitega zelenega javnega naročanja,
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - revitalizacija površin v mestih (obnova, rušitev in gradnja novih objektov, ureditev okolice, ureditev novih zelenih površin), - omejitev vpliva nesmotrne rabe prostora na suburbanih območjih, - sanacija in trajnostna uporaba funkcionalno degradiranih območij, - ukrepi za zmanjšanje vplivov hrupa, - vzpostavitev sistemov za spremljanje kakovosti zraka v mestih, - ukrepi za zmanjševanje obremenjenosti okolja s trdimi delci PM 10 (opremljanje tudi manjših kurišč na lesno biomaso s filtri za trde delce), - vzpodbujanje trajnostnih praks v službah javne uprave in širše (poslovanje brez plastike, pralne plenice v vrtcih in podobni projekti, ki bistveno vplivajo na zmanjševanje odpadkov, še posebej plastičnih), - čiščenje in filtracija dimnih plinov
CILJ 3 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS		
Dopolnitve SWOT	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravljene CPS v mestnih naseljih <p>Slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ni ustrezne regionalne navezave na AC (Koroška, Bela krajina, P-n) - prepozna novelacija strategij, zgoščeno izvajanje investicij - slaba medregionalna povezanost JPP - slabša dostopnost sredstev za razvoj multimodalnosti (polnilne postaje) za manjše občine, obmejne občine <p>Priložnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalne ceste kot del mobilnosti (prenove vozišč) in ukrepov za ohranjanje poseljenosti podeželja (CLLD?) 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj ustrezne prometne dostopnosti in povezljivosti na celotnem območju KRVS - Razvoj bolj trajnostne mobilnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja navezav na SC (Dramlje-Šentjur, Novo mesto-Črnomelj- Metlika (Vinica), Postojna-Ilirska Bistrica - Izgradnja obvoznic - Izgradnja hitre ceste - Priprava funkcionalnih prometnih strategij - Vzpostavitev čezmejnih železniških povezav - Poenotenje razumevanja: modernizacija reg. žel. prog (elektrifikacija, pohitritev, nove garniture) - Izgradnja žičniških naprav odprtega tipa za manjša smučišča -

<p>Nevarnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RPP predvideti območja zgoščevanja poselitev ob p. Infrastrukturi, točkah prestopa – depopulacija zaledja 		
CILJ 4 – BOLJ PRIVLAČNA KRVS		
Dopolnitve SWOT	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<ul style="list-style-type: none"> - Prednosti: - Razvita izobraževalna mreža na predšolski, osnovnošolski, srednješolski, poklicni, višji, visoki in univerzitetni ravni - Relativno dobra dostopnost do zdravstvenih institucij in programov (preveriti – ali gre za preventivo ali kurativo?) - - Slabosti (<i>dopolnitve obstoječih navedb</i>): - Nerešena stanovanjska problematika za mlade in starejše, osebe s posebnimi potrebami, brezdomne... <i>Dodati:</i> - neprilagojenost kompetenc potencialnih zaposlenih glede na potrebe trga dela - premajhno vključevanje manj izobraženih v vseživljenjsko učenje <i>Opomba:</i> kjer se navaja demenca kot bolezen, naj se pripiše tudi npr. avtizem, osebe s poškodbami glave idr. - Priložnosti: <i>Dopolniti obstoječe navedbe:</i> - razvoj programov in ukrepov za nadaljnje zmanjševanje brezposelnosti... - razvoj in prilagajanje programov izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela - porast aktivnosti za spodbujanje učenja (vsebina v oklepaju naj se izbriše) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hitro staranje - Pomanjkanje ustreznih kompetenc delovne sile - Pomanjkanje kakovostnih delovnih mest - Pomanjkanje ustreznih pogojev za delo in priložnosti za kakovostno življenje in delo - Visoke stopnje brezposelnosti dolgotrajno brezposelnih oseb - Kako izboljšati zdravstveno stanje prebivalcev - Kako povečati sposobnosti za koriščenje rešitev, ki jih omogoča digitalizacija 	<p>Izboljšanje učinkovitosti trga dela in dostopa do kakovostne zaposlitve preko razvoja družbenih inovacij in infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivacija različnih ciljnih skupin na trgu dela - Ukrepi za uspešen prehod iz izobraževalnih sistemov na trg dela z razvojem karierne orientacije, povezovanjem izobraževalnih sistemov in potreb zaposlovalcev - Povečanje informacijske pismenosti - Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja - Razvoj delovnih mest, prilagojenih trendom - Spodbujanje inovativnosti, podjetnosti v povezavi s Ciljem 1 (družbeno inoviranje, podjetništvo, socialno podjetništvo) z razvojem podpornega okolja ter programov in ukrepov - Izboljšanje delovnih pogojev (aktivno staranje) in karierna orientacija zaposlenih ter zagotavljanje ustreznih kompetenc - Naložbe v infrastrukturo, ki se nanaša na Cilj 4

<ul style="list-style-type: none"> - razvoj obstoječih programov opolnomočenja in dviga samozavesti za ranljive skupine <p><i>Dodati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - priložnosti za boljše povezovanje oz. usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela - usvojitve digitalnih kompetenc; digitalizacija, e-razvoj..., - razvoj socialne ekonomije, podjetništva - podpora novim oblikam dela za izboljšanje pogojev dela (?) <p>Nevarnosti:</p> <p><i>Dopolniti obstoječe navedbe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - slabšanje delovnih pogojev delavcev v podjetjih in odsotnost krepitve kompetenc zaposlenih - naraščanje števila beguncev in problem integracije delovnih migrantov - prepočasno prilaganje izobraževalnih in podpornih sistemov, potrebam trga dela <p><i>dodati:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - povečevanje stopnje prekarnega dela 		
--	--	--

CILJ 5 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS - Spodbujanje trajnostnega in celostnega razvoja mestnih in podeželskih območij ter lokalnih pobud

Dopolnitve SWOT – Urbani razvoj	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<p>Prednosti:</p> <p>Slabosti:</p> <p>Priložnosti:</p> <p>Nevarnosti:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nadaljevati z dobro delujočim mehanizmom CTN za urbani razvoj mestnih občin ter - Dodati nov mehanizem (lahko CTN) za trajnostni razvoj mestnih naselij in naselij mestnih območij - Vzpostaviti bolj celovite pristope oz. merila za intervencije države na problemskih območjih (ne le % brezposelnosti, temveč dodati druge razvojne primanjkljaje) 	<ul style="list-style-type: none"> - Mehanizem CTN za urbani razvoj mestnih občin - Dodatni mehanizem – lahko CTN za trajnostni razvoj mestnih naselij in naselij mestnih območij - Problemsko območje: Dodati ukrepe za privabljanje in ohranitev/zadrževanje visoko kakovostne delovne sile, zadržati delovna mesta - Dodati ukrepe intervencije države z ukrepi, ko: se slabša dostopnost območij preseljevanje delovne sile opuščanje obdelovanja površin opuščanje industrijske dejavnosti, ipd.

CILJ 5 - PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA KRVS

Dopolnitve SWOT - CLLD	Ključni izzivi	Predlagani ukrepi
<p>Prednosti: - naslavljanje nevladnega sektorja (ne samo društev)</p> <p>Slabosti: - izvedbeni mehanizem niso uporabnikom prijazni (dolgi roki potrjevanja projektov, zagotavljanje (so)financiranja - projekte izvajajo partnerstva, ki so oblikovana zaradi pogojev in manj zaradi skupnih interesov</p> <p>Priložnosti: - povezovanje deležnikov - naslavljanje nevladnega sektorja/civilne družbe (ne samo društev) – ali prednost?</p> <p>Nevarnosti: - neupoštevanje bottom-up pristopa - CLLD razumljen kot 'edini vir' za občine zaradi danih obljub in pričakovanj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotavljanje virov za izgradnjo infrastrukture na podeželju in za obnovo vaških jeder - Razvoj socialne ekonomije - Krepitev kapacitet za trženje produktov, vključno s turističnimi - Razvoj pametnih vasi (pametno podeželje) 	<p>Potrebne spremembe: Vzpostavitev učinkovitih izvedbenih mehanizmov: Pravilnik o urbanih območjih Zagotavljanje predfinanciranja Čimprejšnja uskladitev dokumentov in hitro izvajanje ukrepov Enotna tematska področja vseh skladov Vključevanje NVO Financiranje projektov iz več skladov hkrati – vprašanje izvedbe?</p>

Dopolnitve skupne SWOT analize (Cilj 1 – skupina 1)

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Več močnih centrov podjetniških aktivnosti - Razvita energetska infrastruktura (regija predstavlja slovenski elektroenergetski bazen) - Ohranjeno naravno okolje - Velike kmetijske površine, namenjene pridelavi kakovostne hrane - Delež delovno aktivnih oseb s terciarno izobrazbo je nad evropskim povprečjem (Slovenija) - Več dobrih centrov terciarnega izobraževanja - Veliko število dobro razvitih manjših mestnih naselij in somestij - Dobra dostopnost do zdravstvenih institucij in programov - Pester nevladni sektor - Razvit zdraviliški in jamski turizem - Ugodna strateška lega - Velika izvozno usmerjena podjetja 	<ul style="list-style-type: none"> - Centralizacija Slovenije (prevelik delež kvalitetnih delovnih mest, tudi v javnem sektorju, je v Ljubljani) - Neenakomerno porazdeljena in premalo razvita inovativnost podjetij v regiji - Razpršena poselitev - Velika razvojna razlika med statističnim regijami znotraj kohezijske regije Vzhodna Slovenija - Mestoma slaba in zastarela prometna (še posebej železniška) in komunalna infrastruktura, širokopasovna povezanost - Primanjkljaj kvalificiranih kadrov za gospodarstvo (pomanjkanje delavcev za proizvodna podjetja in inženirskega kadra v nekaterih statističnih regijah, strukturna brezposelnost, slaba podjetniška iniciativa) - Nefleksibilen trg dela - Dnevne migracije visoko kvalificirane delovne sile v sosednje regije in sosednje države - Beg možganov in izseljevanje iz regije (premalo zaposlitvenih možnosti in stanovanjska problematika) - Staranje prebivalstva (pomanjkanje ponudbe za oskrbovanje starejših) - Pomanjkanje turističnih produktov (neustrezna promocija in trženje) - Neaktivnost v smeri digitalizacije oziroma generalnega razvoja v smeri Industrije 4.0 ter Družbe 5.0 - Točkovna onesnaženost okolja - Neizkoriščenost energetskega potenciala OVE in URE - Neusklajeno upravljanje s prostorom na regijski ravni - Težave NVO pri dostopu do virov financiranja - Prepočasen sonaraven razvoj podeželja - Neučinkovita energetska sanacija javnih stavb - Pomanjkanje raziskovalne infrastrukture - Noben JRZ ne deluje v KRVS - Relativno zaostajanje števila študentov iz KRVS v primerjavi z KRZS - industrija, ki potrebuje prekvalifikacijo za ohranitev delovnih mest (kot npr. premogovne regije Savinjsko-šaleška in Zasavska ipd.) - Premalo raziskovalno razvojnih ustanov, ki bi bila partner podjetjem pri razvoju novih izdelkov in storitev
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - razvoj kadrov (povečanje inovativnosti, podjetnosti, rast dodane vrednosti, zmanjšanje strukturne brezposelnosti) 	<ul style="list-style-type: none"> - Povečevanje zaostajanja za KRZS in povprečjem EU, če se partnerji iz KRVS ne bodo aktivirali v smeri Industrije 4.0 in Družbe 5.0

<ul style="list-style-type: none"> - razvoj centrov terciarnega izobraževanja, povezanih z gospodarstvom - vlaganja v raziskovalno infrastrukturo in podpora razvoju; - krepitev obstoječih ter ustanovitev novih raziskovalno-razvojnih centrov, ki bodo z aplikativnimi projekti podpora podjetjem v regiji - razvoj digitalizacije urbanih in ruralnih območij - razvoj, priprava in upravljanje novih gospodarskih con in logističnih centrov ob prometnih koridorjih (zagotovitev pogojev za poslovanje) - povečevanje javnega financiranja visokošolskega izobraževanja v KRVS na področjih Industrije 4.0 in Družbe 5.0 - Veliki potencial izrabe OVE (prehod v nizkoogljično trajnostno družbo - Razvoj trajnostne mobilnosti - Izdelane trajnostne urbane strategije za mestne občine in celostne prometne strategije mestnih naselij za daljše časovno obdobje - Razvoj veščin za VŽU - Razvoj turističnih produktov in blagovnih znamk - Razvoj socialnega podjetništva - Potencial za razvoj novih dejavnosti v degradiranih območjih brez dodatnega poseganja v prostor, kot npr. premogovniška območja - Priprava regionalnih prostorskih planov - Prilagoditev klimatskim spremembam - Energetski prehod iz premogovniških regij v nizkoogljične regije 	<ul style="list-style-type: none"> - Odliv kvalificiranega kadra - Centralizacija Slovenije (znanje, storitve in viri financiranja, kadri in službe v razvitejših delih Slovenije) - Premalo vlaganj v infrastrukturo (promet, komunikacije, širokopasovne povezave, vodovod) in zavračanje tujih neposrednih investicij (TNI) - Nestimulativno investicijsko okolje - Povečevanje razlik v stopnjah razvitosti in nadaljnja centralizacija Slovenije (razvojni prepad med urbanih naselji in podeželjem) - Povečevanje socialne izključenosti, še posebej na podeželju - Upad trajnostnega kmetijstva - Izgubljanje identitete kulturne krajine - Dajanje prednosti komercializaciji pred zagotavljanem trajnostnega razvoja - Klimatske spremembe - Politična nestabilnost, - Privlačnost tujih delovnih okoljih.
---	--

3. Zaključki razvojne konference:

3.1 Dokument strateška izhodišča razvoja kohezijske regije Vzhodna Slovenija se po strukturi in vsebini smiselno dopolni:

- izboljša se podatkovna podlaga oz. utemeljitev strateških ciljev,
- opredelijo se posamezni izrazi in koncepti, ki se uporabljajo v besedilu (npr. pametne vasi/pametno podeželje, opredeli se, kaj se razume z modernizacijo žel. omrežja idr.)
- dopolnijo se SWOT analize po strateških ciljih,
- natančneje se oblikujejo strateški cilji, ukrepi se smiselno združijo,
- vključijo se tudi horizontalne teme, kot so enake možnosti in enakost spolov,
- pregleda se skladnost dokumenta z vidika komplementarnosti med cilji (npr. Cilj 1 in 4).

3.2. Posebni vsebinski poudarki in komentarji:

- izpostavi se področje regionalnega prostorskega načrtovanja,
- pri izzivih, ciljih in ukrepih se izpostavi tudi problematika manjših, obrobni in obmejnih lokalnih skupnosti in njihovega razvoja (problem ohranjanja poseljenosti, ...),

- pri ciljnih skupinah se poleg oseb s posebnimi potrebami umestijo tudi ukrepi za delo z nadarjenimi,
- ustrezno mesto se nameni premogovnim regijam, da bo mogoče izkoristiti spodbude, ki so tem regijam na voljo na ravni EU,
- izpostavi se problematika urejanja čiščenja odpadnih vod na območjih razpršene poselitve oz. aglomeracij pod 2000 PE
- pozornost se nameni razvoju skupnosti (sodelovanju, vključenosti, idr.)
- pri cilju 4 se naložbe v infrastrukturo ločijo od mehkih vsebin
- poudarek se nameni vključevanju in medsektorskemu povezovanju.

3.3 Izvedbeni mehanizmi

- pri izvedbenih mehanizmih v okviru Cilja 5 se pozornost nameni poenostavitvam in učenju na izkušnjah obstoječega obdobja,
- opredeliti kadre - za izvajanje naj se nameni sredstva iz tehnične pomoči tudi za regionalno raven.

3.4 Drugo

- med komentarji je bil plenarnem delu podan predlog, da se pripravita dva operativna programa ločeno za vsako kohezijsko regijo.

Zapisala: Julija Marošek